

ПІДТРИМКА УНІВЕРСИТЕТІВ В РАМКАХ ОСВІТНІХ ПРОГРАМ ЖАНА МОНЕ

Програма імені Жана Моне являє собою освітню програму Європейського Союзу, мета якої полягає в підвищенні рівня знань та поінформованості суспільства в ЄС та поза його межами з питань європейської інтеграції, через стимулювання викладання, дослідницької діяльності з європейської інтеграції, розбудови відносин ЄС з іншими країнами, та міжособистісного та міжкультурної співпраці [1].

Програма Жана Моне носить ім'я одного з фундаторів Європейського Союзу (Європейських Спільнот), першого президента Вищого органу Європейської спільноти з вугілля та сталі. Жан Моне у 30-х роках ХХ ст. працював на посту заступника Генерального секретаря Ліги націй, у 40-х роках подав У. Черчілю ідею про франко-британський союз. Він палко вірив у повномасштабне європейське об'єднання – політичне, військове та економічне. Одним із найвідоміших його висловлювань вважається наступне: «Європи ніколи не було – Європу ще треба створити» [2].

Починаючи з 2007 року, напрям Жана Моне є складовою компонентою більш широкої Програми навчання впродовж життя (Lifelong Learning Programme) нарівні з іншими освітніми програмами Європейського Союзу.

Реалізуючи Програму Жана Моне, Європейський Союз здійснює підтримку таких напрямів діяльності [1; 3]:

1. викладацька та дослідницька активність:

- модуль Жана Моне – коротка навчальна програма з питань європейських студій у закладі вищої освіти. Тривалість модуля – 3 роки за умови викладання як мінімум 40 аудиторних годин на навчальний рік. Модулі мають бути сформовані навколо однієї навчальної дисципліни або ж мати міждисциплінарний характер. Модуль Жан Моне запроваджує та активізує євроінтеграційну тематику у навчальних програмах різного професійного спрямування. Традиційно в рамках Модуля передбачаються заходи щодо популяризації фактів та знань про Європейський Союз до широкої аудиторії: учнів, студентів, літніх людей тощо;

- кафедра Жана Моне – викладацька посада із спеціалізацією на дослідженнях Європейського Союзу та європейській тематиці. Як і модуль, кафедра Жана Моне триває три роки. При цьому, посаду професора Жана Моне повинен обіймати лише один науково-педагогічний працівник. Обсяг аудиторних

занять за цією програмою складає не менше 90 навчальних годин на навчальний рік – лекцій, семінарів, консультацій, а також форм навчання відповідно до дистанційного формату;

- центр досконалості – заклад, стрижнем якого є розвиток компетентностей та знань про Європейський Союз. Тривалість програми також складає три роки. Місією центрів є сприяння взаємодії та синергії між різними навчальними дисциплінами та ресурсами, що стосуються європейських студій, а також розбудова міжнародного транснаціонального співробітництва і зміцнення зв'язків з академічними закладами в інших країнах. Центр також активно має співпрацювати із громадянським суспільством;

2. підтримка асоціацій, метою функціонування яких є сприяння вивченню процесу європейської інтеграції. Діяльність асоціацій повинна бути міждисциплінарною та відкритою для всіх зацікавлених професорів, викладачів та дослідників, що спеціалізуються на питаннях Європейського Союзу у відповідній країні чи регіоні. Передбачається, що асоціації мають представляти академічне співтовариство у європейських організаціях на регіональному, національному або наднаціональному рівні. Підтримка з боку ЄС надається на 3-річний період;

Коштом гранту протягом його періоду асоціації можуть покривати витрати на організацію та провадження статутної діяльності асоціацій – створення веб-сайту, організація щорічного засідання наглядової ради, організація окремих промоційних заходів, спрямованих на більшу візуалізацію Європейського Союзу та європейських студій тощо, а також проведення досліджень за євроінтеграційною тематикою з метою надання консультативно-дорадчих послуг політикам місцевого, регіонального, національного та Європейського рівнів та поширювати їх результати як серед установ, що спеціалізуються на європейських студіях, так і серед широких верств населення.

3. обговорення, дебати та обмін знаннями з академічною спільнотою:

- мережам Жана Моне надається фінансова підтримка на 3 роки для забезпечення створення, розвитку міжнародних консорціумів, до складу яких можуть входити заклади вищої освіти, центри досконалості, команди та одиночні експерти тощо. Мережі покликані збирати дані, обмінюватися

практиками, поглиблювати знання та сприяти процесу європейської інтеграції у всьому світі. Мережі фокусуються на діяльності, яка не може бути успішно досягнута на національному рівні, і вимагає залучення як мінімум трьох партнерських установ з різних країн;

- Проекти Жана Моне можуть отримувати підтримку на 1-2 роки для впровадження інновацій (наприклад, проектів з вивчення ЄС у школі), взаємного розвитку та розповсюдження знань про Європейський Союз.

Аплікатами за напрямом Жана Моне можуть бути університети, які прагнуть започаткувати викладання дисциплін, пов'язаних з тематикою європейської інтеграції та розвитку наукової діяльності в зазначеній сфері, а також організації та асоціації. Протягом 2014-2019 рр. українські університети, організації та асоціації підготували близько 800 аплікацій. Підтримку Європейської Комісії здобули 82 проекти Жана моне, серед яких 56 модулів, 7 кафедр, 2 центр досконалості, 5 проектів, 5 мереж і 7 асоціацій Жана Моне. Мережі Жан Моне координують та включають партнерів з Австралії, Нової Зеландії, Палестини, Ізраїлю, Туреччини, Чеської Республіки та Королівства Нідерландів. Бюджет фінансування ЄС складає більше 3 млн. євро.

За період 2001-2013 рр. підтримку ЄС надав 14 модулів, 7 кафедр, 2 центам досконалості, 3 інформаційним та дослідницьким заходам та 1 асоціації [1]. Аплікації від українських закладів вищої освіти, асоціацій та організацій спрямовані на такі сфери і проблеми:

- фінансове підґрунтя європейської інтеграції;
- міждисциплінарні студії з європеїзації;
- європейське право і політика ЄС;
- успішні практики ЄС зі сталого розвитку;
- розбудова корпоративної соціальної відповідальності;
- європейський досвід у сфері демократії та врядування;
- екологічні стандарти ведення бізнесу та захисту довкілля;
- можливості і переваги від угоди про торгівлю з ЄС;
- аграрна політика ЄС;
- крос-культурна взаємодія України та ЄС;
- формування мережевої економіки;
- екологічне право і політика ЄС;
- управління конфліктами та кризовий менеджмент;
- соціальна згуртованість;

- якість вищої освіти та освітніх досліджень;
- бізнес-моделі європейських компаній;
- мовна політика ЄС;
- споживання та контроль безпеки харчових продуктів у ЄС;
- адаптація законодавства в Україні до ЄС;
- європейські цінності та ідентичність;
- медична освіта;
- європейські антитоталітариські практики;
- енергоефективність;
- виклики безпеки;
- успішні практики з розвитку регіонів;
- підвищення конкурентоспроможності ЄС у світі;
- врядування і політики ЄС з європейської інтеграції;
- європейський освітній простір;
- кримінальна політика Європейського Союзу;
- соціальна та економічна інклюзія біженців та мігрантів до Європейського Союзу;
- європейські стандарти місцевого самоврядування та регіональна політика ЄС;
- трансфер технологій;
- захист даних в ЄС;
- подолання і запобігання корупції;
- економічна безпека;
- кібербезпека та цифрова дипломатія ЄС тощо.

Таким чином, європейські демократичні цінності є результатом тривалого шляху поступу людства та цивілізаційного розвитку, а їх інституційне закріплення стало підґрунтям всебічних здобутків людської цивілізації протягом останніх понад двохсот років. З огляду на це, реалізації напрямку Жана Моне в Україні є важливим чинником подальшого розвитку країни для розвитку демократії та реалізації європейського вибору.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Жан Моне/ Erasmus+. Режим доступу: <https://erasmusplus.org.ua/erasmus/zhan-mone.html>
2. Тодоров І. Інтегруюча роль освітніх програм Жана Моне у формуванні європейських цінностей спільноти: український контент // Міжнародний науковий вісник. Спецвипуск 1 (21). Ужгород, 2020. С. 139-150
3. ERASMUS+ Programme Jean Monnet Activities. URL: <https://eacea.ec.europa.eu/sites/eacea-site/files/d-jean-monnet-activities-2020-2pg.pdf>
4. Модуль Жан Моне 2016-2019. Режим доступу: <https://www.socosvita.kiev.ua/node/1874>